Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237 4-0807
УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч.152. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 10-го СЕРПНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS · JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 10, 1954. No. 152. VOL. LXI.

ЗА ЗДІЙСНЕННЯ ІМІҐРАЦІЙНОГО ЗАКОНУ

СЕЛЛЕР ДОМАГАЄТЬСЯ ЛІБЕРАЛІЗАЦІЇ ІМІҐРАЦІЙНОГО ЗАКОНУ З 1953 РОКУ; АЙЗЕНГАВЕР АПЕЛЮЄ ДО ГУБЕРНАТОРІВ, ЩОБ ПОМАГАЛИ ЗДІЙСНЮВАТИ ЦЕЙ ЗАКОН

Вашинґтон. — Демократичний конґресмен Еменюел Селлер заявив, що новий іміґраційний закон із 1953 року повинен бути змінений у ліберальнішому дусі, бо його тяжко здійснювати в теперішній його редакції. Селлер домагається звільнення адміністратора цього закону Скотта МекЛавда, бо він урядує таким способом, що цей закон може бути здійснений не в грудні 1956 року, тільки набагато років пізніше. Конґресмен Селлер заповів, що 9 серпня вносить законопроєкт за зміну іміґраційного закону, згідно з яким мають прибути до цієї країни 214,000 нових іміґрантів, а в перші роковини його підписання вспіли прибути до ЗДА тільки дві тисячі нових іміґрантів. Новий іміґраційний закон, має такі важкі умови, що їх важко виповнити, і тому таким повільним темпом прибувають нові іміґранти до цієї країни. До повільного приїзду цих іміґрантів причиняється також і те, що дотеперішній адміністратор Скотт МекЛавд висилає цілі комісії урядовців до окремих країн, звідки мають прибути нові іміґранти, а це спричиняє спізнення полагоджування іміґраційних справ. Конґресмен пригадує те, як справно діяв давніший іміґраційний закон, з 1948 року, згідно з яким прибули до ЗДА 400,000 нових іміґрантів, коли ашуранси могли виставляти не тільки окремі громадяни ЗДА, але також і приватні організації. Давніший закон дозволяв швидким темпом прибувати новим іміґрантам, і не створював труднощів з їхнім приміщенням. Конґресмен Селлер згадував звернення президента Айзенгавера, який не міг говорити про недостачі нового іміґраційного закону.

Президент Айзенгавер апелював до всіх стейтових губернаторів, щоб зорганізували окремі комітети для допомоги прибути до ЗДА новим іміґрантам, які мають прибути до цієї країни на основі нового іміґраційного закону з серпня 1953 року. У своєму зверненні до губернаторів президент згадав, що ще 190,000 втікачів — жертв комуністичного переслідування чекають на ашуранси, щоб могли прибути до ЗДА. Окремо Айзенгавер ґратулював губернаторові Нюйоркського стейту Томасові Дюї, який вже зорганізував окремий комітет для переселення нових втікачів. Президент зазначив, що саме тепер минає рік, як він підписав новий іміґраційний закон, згідно з яким до ЗДА мали прибути 214,000 нових іміґрантів, головним чином політичних втікачів від комуністичного терору, або жертв стихійних катастроф. В цьому листі з Білого Дому згадується про те, що візи новим іміґрантам почали видавати з днем 1 квітня цього року, і від того часу видано вже більше як 8,000 віз новим іміґрантам з Італії, Греції, Німеччини, Австрії, Голляндії і Японії. Деяким іміґрантам з цих країн допомогли прибути до цієї країни їхні кревні, а іншим мусять допомагати приватні організації, щоб запевнити новим іміґрантам працю, помешкання і дати ґарантію, що вони не будуть публічним тягарем у цій країні. (До тих приватних організацій належить і ЗУАДК). Досі надіслано коло 14,000 ашурансів, а ще потреба 190,000 — казав президент. „Це традиція Америки, писав Айзенгавер, допомагати втікачам, бездомним і переслідуваним та тим, що менше щасливі в своїх країнах".

Айзенгавер ще нерішений чи кандидувати 1956 року

Рачестер, Н. Й. — Президентів асистент Шерман Адамс заявив в інтерв'ю на телевізії, що президент Айзенгавер ще не вирішив, чи кандидувати другий раз на президента під час виборів 1956 року. Президент має тепер 63 роки, і заявив своєму асистентові, що він так зайнятий поточною працею, що не має на те часу, щоб поважно думати про свій поновний вибір. Адамс казав, що президент нераз розмовляв з своєю дружиною про життя в Білому Домі, і в загальному їм те життя подобається. Але додав, що існують і деякі умови, які могли б вплинути на те, що президент міг би мати поважну нехіть до того, щоб щераз жертвувати себе.

Ціль ЗДА — провід в атомовій зброї

Филаделфія. — Голова Комісії Атомової Енерґії, адмірал Луїс Л. Стравс, промовляючи на зборах Ветеранів Закордонних Воєн, заявив, що, на його думку, ЗДА зможуть затримати провід в атомовій зброї так довго, поки всі народи не погодяться прийняти дійсну контролю над продукуванням цієї зброї. Стравс сказав, що атомової зброї на складах щораз більшає і ЗДА на самі лише будівельні видатки для продукції атомової зброї видають по 115,000,000 долярів кожного місяця. Комісія Атомової Енерґії погоджується з тим, щоб приватні фірми працювали над використанням атомової енерґії для мирних цілей. „Коли атомова сила буде під господарським оглядом приваблива для приватних фірм, сказав Стравс, тоді вона, разом з іншими джерелами електричної енерґії, скріпить господарство цієї країни".

В АМЕРИЦІ

● **Палата Репрезентантів** цілу годину нараджувалася, як запобігти тому, щоб деякі власники ресторанів не подавали гостям американські пструги, зазначаючи, що це — „закордонні". За цей обман пропонують високі кари: від року до трьох років ув'язнення і тисячні грошові кари.

● **Президент Айзенгавер** вислав письмове звернення до Англійського Конґресу в Міннеаполісі, в якому беруть участь 6.0 делеґатів з усіх частин світу. Президент називає цей Конґрес духовою демонстрацією за миром і порозумінням між народами, бо Конґрес прийняв резолюцію про гармонійне співжиття всіх рас.

● **З Вашинґтону** повідомляють, що Австрія також погодилася не продавати стратегічних матеріялів до країн поза залізною заслоною.

● **Архиєпископ Ню Йорку,** кардинал Френсіс Спелман в пастирському листі звертається до своїх вірних із закликом допомагати втікачам з північного В'єтнаму, які залишають рідні околиці, що в них, згідно з Женевською конференцією, мають панувати комуністи. Між цими втікачами є багато католиків.

● **Сенатор Естес Кіфовер** переміг у правиборах в стейті Теннесі, і знову буде кандидувати на сенатора з демократичної партії восени цього року. Він дістав 125,893 голоси, а його противник демократичний конґресмен 53,176 голосів.

● **В першому тижні** серпня подешевішали яйця в Ню Йорку, — тузінь великих яєць коштує 67 центів, а менших 55 центів. В гуртовому продажу продають великі яйця по 41 центу за тузінь.

ДАЛЬШІ УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ В КОНҐРЕСОВОМУ ПРОТОКОЛІ

У Конґресовому Протоколі (рекорді) з 18 липня ц. р. зголошена конґресменом Джаном Рунеєм з Ню Йорку резолюція Українського Конґресового Комітету з гострим осудом релігійних переслідувань в СССР, при чому спеціяльно в цій резолюції говориться про греко-католицького митрополита в Західній Україні д-ра Йосифа Сліпого, арештованого й вивезеного на далеку північ в 1945 році і про примаса Польщі, кардинала Стефана Вишинського, що його большевики арештували й вивезли в невідоме місце. Митрополит Й. Сліпий був засуджений сперш у на 8, а потім „додатково" ще на 9 років примусових робіт.

Наступного дня ту саму резолюцію Українського Конґресового Комітету зголосив до Конґресового рекорду конґресмен Тадеуш Махровіч з Мішіґену.

Конґресмен М. Фіґен з Огайо зголосив 21 липня ц. р. до рекорду свою заяву про переслухування, переведені в Німеччині серед втікачів з-поза залізної завіси Конґресовою Комісією для дослідження комуністичної агресії супроти уярмлених країн Европейського Сходу. Конґресмен Фіґен, стверджуючи, що незмінною ціллю „ошалілих людей з московського Кремля" є перетворити весь світ у свою колонію, — гаряче заступається за державною самостійністю всіх підбитих Совєтами народів і країн, в тому числі й України.

Сенатор Джан Ф. Кенниді з Массачусетсу зголосив 24 липня до Конґресового рекорду заяву голови УКК проф. Лева Добрянського і його листа до президента Айзенгавера у зв'язку з приїздом до ЗДА англійських державних мужів Черчила й Ідена (ці документи були в „Свободі" широко зреферовані). Щодо виключно українських справ, то конґресмен М. А. Фіґен з Огайо зголосив до Конґресового рекорду 21 липня цілу статтю, чи пак низку чужинецьких голосів про Україну, яка появилась була в органі УКК, „Юкрейнієн Бюллетін" за першу половину червня ц. р., при чому подані там вибрані голоси з преси американської, бразилійської, французької й ірляндської. Всі ті голоси — різко протисовєтські й надзвичайно прихильні до України та її визвольних змагань.

Американська „Біла Книга" про комуністичні цілі в Америці

Вашинґтон. — ЗДА видали „Білу Книгу", в якій алярмують всі уряди американської півкулі про ту небезпеку, яка грозить їм від міжнародного комунізму, який плянує знищити волю і незалежність американських держав. Ця „Біла Книга" обіймає 56 сторінок, і в ній вміщені всі документи, які відносяться до комуністичної інфільтрації до Ґватемалі перед тим, поки там не скинули прокомуністичного уряду бувшого президента Якоба Арбенца Гузмана в червні цього року. В цій книзі говориться про комуністичні цілі, які змагали до того, щоб при допомозі „великої конспірації підірвати силу і ресурси нашої спільної цивілізації". Кремль бажає посіяти анархію в Латинській Америці, підготовляє саботажі проти оборони її країн та старається знищити міжамериканську співпрацю, щоб таким способом відвернути увагу Америки від комуністичних затій в Европі та Азії. Ці матеріяли „Білої Книги" мали бути предложені на конференції закордонних міністрів американських держав, ща мала відбутися 7 липня в Ріо де Жанейро, але не відбулася, бо сама Ґватемаля зліквідувала в себе комуністичну загрозу.

Справа МекКарті затягнеться на довший час

Вашинґтон. — Голова шостичленної сенатської комісії для справи сенатора Джозефа МекКарті сенатор Артур В. Воткінс заявив, що, на його думку, його комісія не зможе закінчити своїх переслухань ще на цій сесії Конґресу, яка повинна закінчитися через тиждень, і звіт із переслухань буде готовий аж через кілька тижнів. Він сказав, що не знати, коли цей звіт можна буде предложити повному Сенатові, і чи треба буде скликати повне засідання Сенату після того, як він буде вже відпочивати. Воткінс заявив, що Сенат має ще прийняти цілий ряд великих законопроєктів (фармерська допомога, допомога закордонові, соціяльне забезпечення, закон про боротьбу з підривними елементами та атомовий закон). Після того члени комісії для справ сенатора МекКарті мусять один тиждень відпочити, і щотільки тоді зможуть почати переслухання в справі МекКарті, це значить десь коло 23 серпня. Те саме заявив і сенатор Френк Карлсон, який хоче поїхати на кілька днів до свого стейту Кензас після закінчення праць у Сенаті.

Стівенсон докоряє республіканцям за Індо-Китай

Омага, Невраска. — Бувший демократичний кандидат на президента в 1952 році Адлей Е. Стівенсон промовляв на зборах Демократичної Партії і ганьбив республіканський уряд за те, що віддав частину Індо - Китаю комуністам. Він твердив, що пошана закордонних держав до ЗДА ніколи так низько не стояла, як тепер, за панування республіканців, які ведуть дивоглядну закордонну політику. В Індо - Китаї, казав Стівенсон, республіканські політики пробували діяти блефом ,але він їм нічого не допоміг, і тоді не могли завернути, і треба було віддати комуністам коло 13 мільйонів населення. Вдома вони витрачають час на те, щоб вирішити, що їв вояк Дж. Дейвід Шайн, і не мають часу на те, щоб займатися іншими, поважнішими справами. Вони створили міт про те, що Ачесон і Труман віддали комуністам Китай, а Ф. Д. Рузвелт цілу Східню Европу, а самі віддали комуністичним агресорам частину Індо-Китаю.

Ґватемальський президент скріпив своє становище

Ґватемаля. — З столиці Ґватемалі повідомляють, що після недавньої боротьби між реґулярною армією і „визвольними військами" теперішнього президента держави полковника Карлоса Кастілля Армаса — Армас скріпив своє становище, хоч і мусів погодитися на розв'язання своїх „визвольних військ". Тепер, як заявляють політичні обсерватори, Армас має авторитет і з успіхом керує країною, яка потребує мирного часу для господарського піднесення. Але обсерватори сумніваються, чи вдасться Армасові на довший час втримати свій авторитет, бо багато сил є проти нього не тільки між комуністами й соціялістами, але також і між військовими старшинами, як це виявилося під час револьти військових кадетів.

ГАМЕРШИЛД РАДИТЬ НЕ ЛЕГКОВАЖИТИ О.Н.

Об'єднані Нації. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй, шведський дипломат Даг Гамершилд, у вступі до свого річного звідомлення, приготованого для 9 сесії Генеральної Ассамблеї ОН, яка розпочинається 21 вересня ц. р., підкреслив міжнародне значення Об'єднаних Організацій і звернув увагу всім державам у світі, щоб вони не легковажили собі тієї установи і не вважали її зайвою у впорядковуванню міжнародних взаємин. Хоча звіт Гамершилда вистилізований дуже дбайливо й обережно та — як пишуть коментарі американської преси — „призначений для тих, що вміють читати між рядками", проте він досить пророчисто натякає на такі події в 1953 році, як Берлінська й Женевські конференції та хід революції в Ґватемалі, коли то зацікавлені там чинники не вважали за потрібне тримати Об'єднані Нації докладно в курсі справ. Гамершилд не називає по імені нікого, кого критикує, але має очевидячки на увазі З'єдинені Держави, закидаючи їм тенденцію послабити значення Об'єднаних Націй. Водночас Гамершилд пригадує, що є ще цілий ряд держав, які не мають своїх леґітимних представників в Об'єднаних Націях. Це може торкатися тих держав, що їх прийняттю спротивились Совєти, заклавши „вето" (Ірляндія, Італія, Портуґалія, Австрія, Фінляндія, Цейлон, Непаль, Йорданія і ін.), як також Комуністичного Китаю.

Комуністи приймають допомогу від Айзенгавера для жертв повені

Берлін. — Комуністичний східньо-німецький уряд повідомив високого комісаря ЗДА в Західній Німеччині, д-ра Джеймса Конанта, що східньо німецький уряд „приймає з вдячністю" запропоновану президентом Айзенгавером допомогу потерпівшим від катастрофи повені, також на терені Східньої Німеччини. Американський високий комісар повідомив був про ту пропозицію Президента совєтського високаго комісаря Пушкіна, бо ЗДА не признають „уряду" Східньої Німеччини і не хочуть входити з ним в ніякі зв'язки. Очевидно Пушкін передав ту оферту Президента німецьким комуністам, а вони, на приказ Москви, ту оферту прийняли, дарма що минулорічну харчеву допомогу від Президента поборювали всіми можливими способами. Ігноруючи східньо-німецького листа, д-р Конант повідомив Пушкіна, що президент Айзенгавер є „дуже вдоволений" з прийняття його допоміжної руки. Поки перші транспорти дійдуть до Східнього Берліну, передається харчі з існуючих в Европі складів. Прихильну відповідь дали також уряди Західньої Німеччини й Австрії. Від інших сателітських урядів нема ще відповіди.

Пів мільйона марок за тайну Йона

Бонн. — Західньо-німецький уряд розписав нагороду у висоті пів мільйона німецьких марок, себто $119,000, для того чи тих, що допоможуть розкрити в цілості тайну втечі голови західньо-німецької служби безпеки, д-ра Йона, до комуністів. Ця нагорода є важна до 31 жовтня ц. р. Йон перейшов був до східньої частини Берліна 20 липня ц.р. Західньо - німецький канцлер Аденауер виголосив до німецького народу промову через радіо, присвячуючи її майже в цілості справі Йона й запевняючи, що хоч та дезерція — як він висловився про втечу Йона — є страшною подією, проте шкода від неї менша, як про це розписується преса. Йон, мовляв, не мав доступу до військових тайн і тому не міг зрадити їх комуністам. Тим часом, після проголошення комуністами, що у Східній Німеччині виарештовано десятки „американських шпигунів", імовірно на підставі зізнань Йона, тепер комуністичний чеський уряд проголосив арештування „кількох десятків" також „американських шпигунів".

Комедія амнестії в Румунії

Лондон. — Комуністично-румунський уряд проголосив амнестію, за якою мають бути звільнені всі ті, що дістали кару вище 5 років в'язниці і не являють собою „особливої суспільної небезпеки". Засуджені на вищі кари дістануть скорочення кари на 2/3. Ця амнестія — зауважує англійська пресова аґенція Ройтера — прийшла за подібними ж „амнестіями" в СССР, Мадярщині, Болгарії і Чехії, де їх оголошено після смерти Сталіна. Безвартність цієї амнестії полягає в тому, що в комуністичній державі кожного можна підтягнути під поняття „суспільно небезпечного" і тайні суди додають „додатково" кари в'язням, якщо когось хочуть затримати у в'язниці.

„СОЦІЯЛІСТИЧНІ ЗАЛИШКИ" НА МОСКОВСЬК. ПЛЯЖІ

Комуністичний режим постійно бореться проти „буржуазних" та „капіталістичних залишків", які усуває разом з тими, що їх зберігають, продукуючи нові, вже „соціялістичні залишки", які можна бачити хоч би на пляжі в Москві. На фото: дівчина та мужчина в дуже малих „залишках" готові до купелі в річці Москва. На „столичному" московському пляжі часто можна побачити дівчат і жінок, що купаються в таких „соціялістичних залишках" як спідна білизна, не маючи можливостей придбати відповідний купелевий костюм.

ЗДА ПОМАГАЮТЬ ЕВАКУЮВАТИ 100,000 ВТІКАЧІВ ВІД КОМУНІСТІВ

З'ЄДИНЕНІ ДЕРЖАВИ ДОПОМОГЛИ ЕВАКУЮВАТИ ВТІКАЧІВ З ПІВНІЧНОГО В'ЄТНАМУ И ДОПОМОГТИ ІМ ПРИМІСТИТИСЬ У ВІЛЬНІЙ ЧАСТИНІ КРАЮ

Сайґон. — З'єдинені Держави повідомили уряд В'єтнаму, що вони готові допомогти евакуювати тих всіх нещасливих утікачів із рідного дому що спасають себе перед приходом комуністичної влади і не хочуть жити під комуністичним режимом, а також допомогти їм матеріяльно, щоб вони могли розпочинати нове життя в новому місці поселення. Річ іде найменше про 100,000 втікачів з тої північної частини Індо-Китаю, чи пак його країни В'єтнаму, яка за Женевським договором з 21 липня ц. р., має перейти під комуністичне володіння. З'єдинені Держави доставлять кораблі до порту в Гайфонг, який — зрештою — має теж дістатись комуністам, і переведуть евакуацію коло 100,000 втікачів морським шляхом. Водночас З'єдинені Держави дарують в'єтнамському урядові 2,000 великих шатер для тимчасового приміщення в них частини втікачів. 500 шатер, вагою коло 200,000 фунтів відіслано вже з Японії до Південного В'єтнаму літаками, а 1,500 відійде кораблями. Вартість шатер врахована в допомогу, яку Конґрес признав був Індо-Китаєві ще перед Женевською конференцією. В'єтнамський еміґраційний рух є останнім у великій „мандрівці народів", що його викликали воєнні події в різних частинах світу, головно комуністична революція в Европі й Азії. — Американське Географічне Товариство обраховує, що тепер є 30 до 60 мільйонів втікачів в усьому світі, з того 8,200,000 втікачів було в Европі під час і наслідком світової війни. Найбільший взагалі переселенчий рух настав був після проголошення самостійности Індії і поділу її на держави Індії і Пакістану: тоді коло 14,500,000 мусулман і гіндусів покинули свої оселі й доми й вимандрували — одні до Індії, другі до Пакістану. Наслідком приходу на Сході Европи до влади комуністів, за офіційними даними державного статистичного бюра в Бонн, у Західній Німеччині перебувало в квітні цього року 10,244,500 втікачів із Сходу, отже вже після закінчення масового переселення ДіПі до ЗДА й інших заморських країн. Більшість тих втікачів і насильно виселених у Західній Німеччині — це німці з колишніх німецьких посілостей, що тепер належать до ЧСР або Польщі. Перед комуністами в В'єтнамі втікають майже поголовно в'єтнамські католики, що їх збройні відділи ставили найбільший спротив в'єтмінцям.

Створено військовий балканський пакт

Беоґрад. — В місцевості Блед у Юґославії закордонні міністри Юґославії, Греції і Туреччини прийняли остаточний вєкст військового договору, що пов'язав би ці три балканські держави. Урочисте підписання того договору мало статися в понеділок 9 серпня. Грецький міністер закордонних справ Стефанапульос заявив, що в основу пакту покладено історичний досвід, що коли хтонебудь заатакував би котрунебудь з тих трьох держав, то дві інші також від цього потерпіли б. Цей військово-оборонний пакт передбачає, що на випадок проголошення мобілізації в усіх трьох країнах, Юґославія і Туреччина поставлять на ноги по 35 нових дивізій, а Греція 25. Учасники тієї конференції відмовились відповісти на запит, чи цей пакт діятиме також тоді, коли вибухне велика війна, в якій візьмуть участь Греція і Туреччина з титулу своєї приналежности до НАТО: чи Юґославія також приступить до війни проти Совєтів? Юґославія досі не відповіла голосно на те питання.

Кривава демонстрація проти султана Марокка

Порт Ліотей, Марокко. — Вулична демонстрація проти теперішнього про - французького султана Сіді Магомета Арафи й у користь вивезеного французами з Марокко султана Сіді Магомета бен Юссефа, прибрала була такі розміри, що поліція закликала собі на поміч військо. Не маючи змоги очистити вулиці з демонстрантів, які примусили всіх крамничників зачинити крамниці й каварні та заатакували випадково присутніх на вулицях білих і поліцію, почала стріляти до юрби. Є 11 убитих, між ними дві европейські жінки, а кількадесять осіб ранено. Подібні демонстрації і заворушення відбулися також в інших містах Марокка.

В СВІТІ

● **Англійський вантажний корабель „Гунан"** привіз із комуністичного Китаю до Гонґ-Конґу 44 особи, що їх несподівано звільнили комуністи, видавши дозвіл на виїзд. Це є найчисленніша група чужинців, що виїхала в цьому році з-під комуністичної влади. У цій групі було 6 котолицьких монахинь, бельгійський священик, що прожив в Китаї 30 років, і 36 бездержавних втікачів.

● **Пеніцілін** — це лік, що його уживають тепер у величезній більшості випадків при лікуванні сифілісу, — повідомляє у своєму звіті Світова Організація Здоров'я. На цю страшну недугу хворіє коло 20 мільйонів людей у світі. Лише 1/20 частина шпиталів вживає, замість пеніциліну, при лікуванні цієї недуги препаратів вісмуту й арсену.

● **Головна кватира** американської армії в Европі затвердила заборону, що її видала американська команда у Франкфурті щодо непристойних одягів американських жінок, які є на службі в американській армії, або є дружинами чи доньками військовиків. Не згадуючи про цю заборону, комунікат головної кватири поручає жінкам, цивільним працівницям у допоміжній військовій службі, зберігати гідність своїм одягом, особливо на чужині.

● **У подорож до ЗДА** вибрався 101-річний норвежець, Йоганнес Селіяс. Він заявив, що хоче здійснити свою останню життєву мрію: побачити Америку і стиснути руку президентові Айзенгаверові, „хоч би це мало коштувати мою бороду". „Бо можливо — сумно зауважив 101-річний норвежець — що мені скажуть зголити бороду, поки допустять до Білого Дому".

● **20 мільйонів летючок** скинули англійці над джунґлями на Маляйському півострові, закликаючи комуністичних партизанів, що там поховалися, піддатися місцевій владі. У летючках говориться про безвиглядність їх боротьби.

● **5,000 китайських мешканців** прикордонної смуги в Сіямі, запротестували проти останнього розпорядку сіямського уряду, яким забороняється жити чужинцям в деяких відтинках прикордонного обширу. Виняток з того розпорядку становлять англійці та службовці сіямських установ.

● **21 комуністичного аґітатора** засуджено на збірному судовому процесі у Феррарі в північній Італії за підбурювання до аґрарного страйку, що охопив був в тій околиці 100,000 сільсько - господарських робітників. Усі дістали по 7 місяців в'язниці.

СВОБОДА — SVOBODA
Український щоденник — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОМ'ЯКШЕННЯ „ТВЕРДОЇ ДОКТРИНИ"

„Тверду доктрину", яка зводиться коротко до превенційної війни проти червоного Китаю і, в потребі, проти Совєтського Союзу, запропонував З'єдиненим Державам корейський президент д-р Синґман Рі під час свого виступу в Конґресі з кінцем минулого місяця. Комуністичний Китай — це, у військових калькуляціях корейського президента, „кольос на глиняних ногах" і американська військова сила могла б без великого труду з ним розправитись. Вартість червоної китайської армії президент Рі схарактеризував фактом, що з пів сотні тисяч полонених червоних китайських вояків у Кореї заледве дві сотні погодились добровільно повернутись під комуністичний режим. А коли б Совєтський Союз виступив в обороні свого китайського сателіта, то це, в розумінні президента Рі, дало б вільному світові „знамениту нагоду, бо виправдало б знищення совєтських центрів продукції американською авіяцією, поки ще Совєти випродукують велику кількість водневих бомб". На закінчення президент Рі признав, що це „тверда доктрина, але комуністи зробили цей світ твердим і жахливим, в якому бути м'яким означає стати невільником".

Конґрес прийняв ці поради мовчанкою, але коли Рі сходив з трибуни, розляглися довгі й гучні оплески. Це, звичайно, не значить, що Конґрес погоджувався з „твердою доктриною", а преса в більшості її засудила, як „провокативну" і „не на часі". Однак хоч і є проти того пляну застереження, в них немає арґументів, що були б бодай приблизно такі „тверді", як твердою була логіка президента Рі. Навіть тижнево-політичний журнал „Тайм" з 9-го серпня признає, що „не буде ліпшого часу, як тепер, і ліпшого місця, як Азія, щоб перейти до наступу". По цій лінії йшли теж міркування ген. Ліндберґа в його недавній статті про „вигляди на пережиття", але при цьому він теж висловив загальну опінію, що „напад без попередження" і взагалі превенційна війна не належить до американських традицій і не йде по лінії американської політики. Президент Рі в своїй промові твердив: „Есенцією совєтської стратегії є завоювання світу, заколисання Америки в смертельний сон базіканням про мир, аж доки Совєтський Союз не матиме досить водневих бомб і досить трансконтинентальних літаків, щоб обернути в повну руїну центри американської продукції підступним нападом... Совєтський Союз не зупиниться з власної волі, його треба зупинити". Як це зробити — президент Рі запропонував свою „тверду доктрину". Цю доктрину відкидає американська ментальність. Що ж тоді залишається? Чи справді Америка і світ мають фаталістично підкоритись долі та чекати на своє знищення? Американським протиставленням корейській „твердій доктрині" є концепція постійно збільшуваної готовости до негайної відплати. Але чи це дає розв'язку? Чи після тих усіх злочинів, яких Кремль уже допустився, треба ще дальших мільйонових жертв совєтських атомових і водневих бомб, щоб „відплатно" унешкідливити ту загрозу? І яка є ґарантія на те, що відплата може бути успішна після підступного совєтського нападу?

Це запити, що стоять не тільки перед політиками і стратегами, але й перед кожним громадянином в Америці та в усьому світі. Така непевність захитує моральну силу і балянс поодиноких народів, зокрема безпосередньо загрожених. Яка розв'язка в цій ситуації, як можна пом'якшити затверду для американців доктрину президента Рі про превенційну війну, і як можна зміцнити зам'яку для світу американську доктрину готовости до відплати?

Відповідь на ці запити насувається сама: перевірити, скріпити та перевести в дію американську концепцію визвольної політики. Американці мають досить інформацій про положення та рухи спротиву в поодиноких країнах за залізною заслоною. Якщо б ці рухи дістали від Америки не тільки „моральну", але й максимальну фактичну допомогу, якщо б поневолені народи не тільки сподівались, але й знали та вірили, що американська допомога не буде обмежуватись до передвиборчих обіцянок і що в потребі дорівнює бодай тій допомозі, яку дає Москва своїм „партизанам" у вільних країнах, тоді перестане існувати для Америки „тверда доктрина" превенційної війни проти Совєтського Союзу, бо її вирішили б і перерішили б самі поневолені народи.

ПЕРЕГОНИ З ЧАСОМ

Чи час працює для З'єдинених Держав, чи для Совєтського Союзу? Важкий запит ставить собі головний референт військових справ в „Ню Йорк Таймсі", Г. В. Болдуїн, лавреат нагороди Пуліцера за найкращі інформаційні статті, — і відповідає порівнянням ситуації вільного й комуністичного світу за останні роки. Перегони відбуваються в трьох секторах: стратеґічному, політичному й господарському. Болдуїн аналізує існуючий образ в усіх цих трьох секторах, при чому стверджує таке:

До стратеґії належить як військова сила, так і географічні умовини. Потенціяльно ЗДА є найбільшою військовою силою у світі, але ця сила не перевищує совєтської сили в усіх подробицях. Наземними військами СССР, та ще й у злуці з своїм комуно-китайським союзником — далеко перевищує Америку. ЗДА мають кругло 20 наземних дивізій, а СССР — 175, правда, чимало з отих комуністичних дивізій не мають поважної вогневої вартости. На морі ЗДА зберігає передові позиції, хоч Росія перевищує їх кількістю підводних човнів і міноносцями. Щодо летунства, то ЗДА й СССР кількістю машин більш-менш зрівняні, але їх якістю та вишколом летунського персоналу — ЗДА далеко перевищують совєтське летунство, головно в бомбардувальниках на середню і далеку віддаль, у гидро-літаках, машинах нічного лету і в деяких типах машин денного лету. Совєтський єдиний поважний союзник — комуністичний Китай — скріплює СССР наземними військами, — зате союзники Америки в Західній Европі збільшують американську морську й летунську силу. Правда, від 1940 року СССР зробив великий поступ у модернізації збройної сили власної і своїх сателітів. Але цей поступ „діравий": найбільший поступ позначився випродукуванням атомової і водневої бомб, збудуванням далекопростірного літака, подібного до американського Б-47, і сконструюванням швидкого літака для бойових і розвідувальних цілей в денних летах — МІҐ-15 і МІҐ 17. Поза тим совєтський летунський транспорт мізерний і розпоряджає старими машинами, не має теж СССР літаконосців, а узброєння і вишкіл совєтського летунства мають оборонний, а не наступальний характер.

В тому самому часі й Америка зробила чималий поступ, надолуживши ті свої стратеґічні браки, що виявились, напр., на початку Корейської війни. Технічний розвиток зброї проти підводних човнів значно зменшив совєтську небезпеку від підводних човнів і мін — в порівнянні з 1951 роком. Взагалі чотири роки тому стратеґічна сила комуністичного світу, після того, як вона підпорядкувала собі Середню Европу і Китай, осягнула була свій шпиль. За останніх чотири роки вона, в порівнянні з силою вільного світу, значно впала, незалежно від „виграних перегонів" у деяких окремих ділянках збросння і на політичному секторі. Все ж, над цілим образом домінує питання атомової зброї. У 1945 році СССР не мав ні одної атомової бомби, а ЗДА мали їх дві. У 1949 році Москва випродукувала першу, а ЗДА мали їх тоді вже 200-300. У цьому 1954 р. Москва має їх 300-500, а ЗДА рівно вдесятеро більше. Можливості достави атомової бомби багато кращі по стороні ЗДА, але в цьому пункті час працює на користь Совєтів, бо вони розбудовують далекопростірне швидке летунство. Американський союзник Англія також постійно побільшує свої запаси атомової зброї. З совєтських сателітів і союзників ніхто ще не розпочав праці над будуванням атомової зброї, не кажучи про водневу.

Оцінюючи стратеґічні вартості, дехто ставить вище вартість совєтської географії: велетенський евразійський континентальний простір дає, мовляв, СССР стратеґічну „внутрішню позицію", уможливлюючи швидке концентрування і перекидування наземних військ та летунства. У практиці теорія про велику стратеґічну вартість „внутрішньої позиції" показала себе оманною. Швидке концентрування і перекидування військ вимагає дуже густої мережі шляхів і досконалого орудування комунікаційною технікою, — обидві передумови, що їх ніколи не могла виконати ані давня, ані теперішня Росія. Досвід Корейської війни показав, що така морська потуга, як ЗДА, має кращі можливості швидкого перекидування війська і всякого стратеґічного матеріялу до віддалених пунктів, як їх має СССР. Великою перевагою стратеґічної сили ЗДА є їх заморські бази, дармащо, з другого боку, ці бази, особливо географічно, близькі до Совєтів, як ось Англійські острови, Японія, Формоза і ін., втратили своє первісне значення наслідком накопичення Совєтами атомової і водневої зброї.

Проте фактом є, що ЗДА мають бази, розкинені по всьому світі, довкола СССР, а СССР не має на Заході ніяких баз, поза континентом Европи, а щоб поцілити ЗДА мусить перебороти великі повітряні простори. Ця ситуація диктує совєтській стратеґії конечність заволодіти цілим европейським континентом і опанувати Азійські острови — одним, так би мовити, маршем. Звідси таке першорядне й велетенське значення має для Москви проблема німецького озброєння, чи роззброєння („невтральности"). Зате СССР здобув величезні стратеґічні успіхи за останніх 10 років, що їх Захід і досі не може зрівноважити: 1) скомунізування Китаю, 2) здобуття Північної Кореї, і 3) здобуття Північного В'єтнаму. Створення південно-корейської армії та намагання створити пакт безпеки для Південно-Східньої Азії, хоч би тільки з участю трьох західніх великодержав, Австралії, Нової Зеляндії, Філіппін і Сіяму з посередньою участю в тому пакті Формози й Південної Кореї, — мали б бути „риґлем", засуненим на південь від комуно-китайського кольосу.

У світовому маштабі Захід зараховує на свою користь такі політичні успіхи в перегонах із Совєтами, як 1) створення НАТО, 2) створення Організації Американських Держав і 3) відірвання від союзу з Москвою Юґославії та наближення її до НАТО за посередництвом Туреччини й Греції. До політики належить і психологія. У цій ділянці, на жаль, СССР своєю зручнішою пропаґандою, яка має кращий доступ до широких мас у світі, випередив Америку: бо ідея „невтральности" та потреби тісніших торговельних зв'язків із комуністичним світом зискує собі щораз більше прихильників у світі, при одночасному упадку престижу Америки, як синоніму толеранції і свободи. Діється це головно тому, що американська закордонна політика попала у занадто велику залежність від внутрішньополітичних розгр. Тоді, коли Москва зручно грає на суперництві Франції й Німеччини та ЗДА й Англії, ЗДА стають жертвою ворожої пропаґанди щодо „колоніялізму" й „імперіялізму" та стають в обличчі небезпеки бути морально ізольованими. Тому в „перегонах із часом" найбільше виграє Москва у сфері політичній і психологічній. Зате в сфері економічній, для якої критерієм є сталева промисловість, СССР, при всіх своїх зусиллях, стоїть і стоятиме далеко позаду. Те саме торкається сировинних джерел і те саме — порівняння статистики людей поневолених і вільних. У 1940 р. було під комуністичною владою 211.-700,000 людей, а тепер є їх 800 мільйонів. Коли з 1,600 мільйонів людей поза комуністичним світом відрахувати половину на „невтралістів", то все ж залишиться щонайменше других 800 мільйонів, які будуть воювати проти комунізму, коли прийде момент розправи.

Є різні теорії про те, чи діє час на користь чи на шкоду Москві. Але нема двох думок, що час не розв'язує існуючої проблематики Схід-Захід і не злагіднює того великого конфлікту, який відтягається, але не ліквідується.

ЧУЖОЗЕМНІ ЛЕҐІОНИ

Чужоземні леґіони — це давно відома справа і так само давно вона промовчувана і тримана в таємниці. Лише в сенсаційних фільмах має змогу публіка довідатись, що десь такі леґіони існують.

В останньому часі вже офіційно в пресі подано відомості про чужоземні леґіони в зв'язку з подіями в Індо-Китаї. Але й тут говорилось загально про існування чужоземних найманих військових формацій у французьких воєнних силах в Індо-Китаю та про те, що ці формації рекрутуються головно з німців.

Недавно німецька військова газета „Дойче Зольдатен Цайтунґ" дала широке насвітлення цій проблемі, що, — як виходить, надзвичайно важлива для сьогоднішньої Німеччини.

Початки німецьких формацій в складі чужоземних військових сил датуються від часу капітуляції Німеччини — 1945 року. Отоді ще в таборах полонених французькі військово-окупаційні власті перевели сильну аґітацію для вербування німецьких вояків і при деякім натиску здобули успіх. Фахівці обчислюють, що від того часу до чужоземних леґіонів попало коло чверть мільйона молодих німців. Наплив німецьких „добровольців", головно недосвідчених юнаків, до цих леґіонів триває постійно при безперервній аґітації французьких властей.

Це вже поважна справа для німецького народу і німецької держави, і тому про це голосно заговорили. Згадана військова газета підкреслює морально-військову сторону цієї проблеми і доказує, що служба в чужоземних леґіонах — це ніяке геройство, а ті, що вступають до цих формацій і борються в них — ніякі герої. Це — звичайні найманці, які продають себе за чужу їм і їхньому народові справу.

Таке ставлення німецьких військових кругів дуже важливе не тільки для самих німців. Деякі наші пресові органи підкреслюють героїзм цих найманих леґіонерів, та ще й кладуть натиск на їх німецьке походження — тоді, коли саме офіційна німецька думка їх гостро осуджує.

Проблема чужоземних леґіонів для Німеччини така важлива, що почали шукати причин її. Отож, виявляється, що у 50 відсотках випадків причиною вступу німецької молоді до чужоземних леґіонів є відсутність батьківщини. Вплив на таке рішення молодих німців має також безробіття, невідрадні родинні обставини, в малому відсотку — несхота до праці, а в ще меншому — страх перед заслуженою карою за злочин, чи перестулок.

Головне, що Німеччина не може ніяк зарадити цьому лихові, бо не має змоги припинити вербування французами німецької молоді. Найбільш посилене вербування відбувається в таких містах, як Ляндав, Кобленц, Раштадт, Офенбурґ, Вормс, Бінґен, Тріср, Фрайбурґ, Людвіґсгафен, Майнц і Кайзерлявтерн. Лише в Індо-Китаї є понад 80,000 німецьких леґіонерів. А скільки їх є ще в Північній Африці, на Мадаґаскарі, чи в інших французьких колоніях?..

Обчислення виказують, що коло 50,000 німецьких леґіонерів згинуло вже, а коло 33,000 пропало в боях. З 250,000 повернулось після відбуття контракту лише 9,500. Інші й далі віддають своє життя за чужі інтереси.

Щоб рятувати молодих людей, німецькі військові круги починають боротьбу пропаґандою. Не лише не герой той, хто пішов у чужоземні леґіони, але не можна взагалі говорити про його подвиги, щоб не заманювати інших іти їхніми слідами. Це повинні зрозуміти й самі леґіонери, бо й їхнім бажанням повинно бути, щоб вони не знайшли в Німеччині наслідувачів.

Та вся ця історія з чужоземними леґіонами — це психоза. Пригодницькі кінофільми з розхвалюванням героїчних вчинків піратів і пройдисвітів, яким ще додасться й моралізаторську прикрасу, мовляв, вони обстоюють правду і права бідних, — впли-

(Закінчення на 3-ій стор.)

ПІСЛЯ АЗІЇ — ЕВРОПА

Франція, а докладніше сказавши її прем'єр-міністер Мендес-Франс, має полагодити, крім справи европейської оборони та прийняття фінансової і господарської програми, ще одну важливу справу, а саме — Тунісії. Треба зазначити, що політична атмосфера для полагодження цього питання є для згаданої африканської країни, після Женевської конференції та після згоди Англії відтягнути свої війська з суезького каналу, — надзвичайно пригожою.

Мендес-Франс має намір притягнути до правління цією країною т. зв. партію неодестур, на чолі якої стоїть Габіб Бурґіба. Він заявив в одному інтерв'ю, що Мендес-Франс, це — „остання шанса" для полагодження справи Тунісії мирним шляхом. Тепер не можна втрачати ні одної хвилини, бо ситуація погіршується з дня на день. Намір вислати до Тунісії для переговорів президента парляменту французької унії, Сарру, який брав живу участь в женевських перевоворах, залишився тільки наміром, бо Сарру цієї пропозиції не прийняв. Крім того, приходять чимраз більше та енерґійніше до слова противники поблажливої політики в Тунісії. Для Женеви, кажуть вони, мав Мендес-Франс окремі повновласті, з дорученням зліквідувати конфлікт в Індо-Китаї. Женева, однак, не є ніяким прецедентом і Мендес-Франс не має права здавати одної позиції Франції по другій. Крім цього заявляють, що він стоїть під пресією туніських націоналістів, і через це послаблює становище Франції. Теза опозиції є така: визнати потребу реформ Тусісії та задовольнити деякі жадання націоналістів, але перед цим привернути лад та порядок, бо інакше виглядатиме, що це сталося під терором. Цей погляд заступають також радикал-соціялісти, партійні товариші Мендеса-Франса.

Ситуація в самій Тунісії не тільки неспокійна та загострена, але й цікава. Формально на чолі цієї країни стоїть бей. Резидує він у прегарному палаці, що його охороняють 300 ґвардійців під командою 133 генералів. І завжди, коли ситуація в краю критична, брами палацу в Картаґо щільно замкнені. А в ньому дрімає 80-літній бей, бо й що ж йому робити? Відчинить він брами своїм краянам-націоналістам, то може з ним статися так, як з його попередником, або султаном Марокко, яких французи прогнали на чотири вітри. Буде він брататися з французами, то може піти на той світ, як це сталося 1953 р. з його попередником. І тому підписує та припечатує він стільки поданих йому французами декретів, щоб вистачило на побирання річно 360 мільйонів франків (1 мільйон долярів) і відмовляється підписати стільки декретів, скільки потрібно для того, щоб його краяни-націоналісти не дивилися на нього кривим оком.

Бігуни, між якими розігрується історія Тунісії — це службові будівлі французької влади та підземелля руху спротиву. Політичне населення Тунісії об'єднане в одну Дестур-партію, яка формально вже кілька років тому заборонена. Але цей факт не стоїть на перешкоді тому, що в пресі, і то навіть французькій, появляються різні проклямації, заяви, заклики і т. п. цієї партії. Згаданий провідник партії Бурґіба, названий „туніським Гітлером", сидить під ключем недалеко Парижу, але сидить разом із своєю дружиною-француженкою, в п'ятикімнатнім мешканні, з телефоном, осібним куховаром і т. п. А французькі політики, зокрема з оточення Мендеса-Франса, часто відвідують цю „тюрму", вважаючи, що їх „в'язень" потребує тільки кивнути пальцем — і перестануть горіти стирти французьких колоністів в Тунісії. Французький уряд підготовив проєкт автономії для Тунісії, а також амнестійний закон, під який підпав би і сам Бурґіба. А тим часом з Франції прибувають нові полки до Тунісії, „на всілякий випадок".

Як кожна партія, так і партія Бурґіби, має свого генерального секретаря, який майже з-правила є головним мотором організації. Монґі Слім — не тільки секретар, але й заступник голови партії. Він не сидить під ключем, але мешкає на волі в старовинному місті Медіна. Бачило це місто і фенікійців і римлян, еспанців і французів. А теж прагне воно творити свою власну історію, без чужих впливів. Коли питаються Монґі Сліма влізливі та цікаві журналісти, яка його думка про туніський конфлікт, він поворить поважно: „В нас є погляд, що французи не думають поважно над розв'язанням справи Тунісії, і тому ми приготовані на довгу боротьбу". Останні роки виявили наглядно французьку тактику. Переговорювати, давати міліметрові концесії, а опісля наново притискати шрубу. Партія — твердить він — не має ніякого впливу на терористів, але природно, коли деякі з них думають, що треба і на протизаконних шляхах боротися за свободу своєї батьківщини. А чи не поступають французи протизаконно? — При цьому Монґі Слім показує знімку, на якій сфотографований він у французькому кацеті, де довший час просидів.

— Хочете ще знати, скільки членів має наша партія? — питає Монґі Слім кореспондентів і відповідає:

„Ясно, що ми не провадимо ніяких картотек, але вони нам зовсім не потрібні. Наша партія — це ціла Тунісія. Гроші? Маємо їх стільки, скільки потребуємо. А французькі жандарми, поліція та військо, які проїздять вулицями наших міст та забирають „підозрілих", тільки осмішують себе. Бо коли французи хотіли б бути безпечні, то мусіли б заарештувати цілий Туніс".

Це думки, які висловлює генеральний секретар одинокої політичної партії в Тунісі. Останні події вказують, що теперішній французький уряд з таким станом рахується і намагається з нього „якось вийти".

Нестор

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка уважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

Вол. Дорошенко

СОЮЗ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

(З нагоди 40-ліття заснування)

(4)

Серед цих видань було чимало дуже поважних праць, як от 1-й том нарису історії українського народу проф. М. Грушевського, велика географія України проф. Степана Рудницького, перший основний огляд географії України після знаменитої праці М. Драгоманова в серії Елізе Реклю, нарис М. Кордуби про Північно-Західню Україну, о. Т. Войнаровського про польсько-українські відносини та інші — все німецькою мовою. Іншими мовами були видані здебільшого популярні брошури про Україну, її минуле й сучасне. Між ними були цінні нариси відомого румунського діяча, щирого приятеля нашого народу, старого драгоманівця — Ар[illegible] по-румунськи, І. Бочковського по-чеськи, Л. Цеґельського по-болгарськи, німецьки й шведськи, Є. Левицького по-німецьки, Вол. Левинського по-французьки і т. д.

Чужомовні видання — брошури й часописи ширив Союз масово серед міродатних державних цивільних і військових осіб, передусім, очевидно, в Центральних державах. „Ukrainische Nachrichten" ішли на всі доступні адреси міродатних чинників в Австро-Угорщині й Німеччині.

Крім згаданих вище друкованих відозв та інформативної літератури, звертався Союз із різними писаними меморіялами до урядів Центральних держав з інформаціями про Наддніпрянську Україну, її інтереси, бажаний майбутній устрій, а також про свою роботу й її потреби.

При здобутті австрійською або німецькою армією якогось визначнішого українського міста на російській займанщині, Союз негайно посилав на відповідну адресу ґратуляційну телеграму з зазначенням, що здобутий об'єкт — це старе українське місто. Це було необхідно, щоб з місця збити польські претенсії, напр., щодо Холма і т. д. Очевидно ґратуляційні чемності були конечною умовністю, а сук лежав саме в зазначенні українськости даного міста. Укладав ці телеграми звичайно д-р Л. Цеґельський, а йшли вони за моїм підписом.

З цього приводу московські газети потріпували моїм іменем, розписуючися, що я, мовляв, лижу чоботи Вільгельма і т. д. Але для Союзу важним було звернути зараз по гарячих слідах увагу на те, що відбите від москалів місто не російське і не польське. На телеграму завжди приходила відповідь, а це означало, що вона доручена була кому слід. Ці телеграми й відповіді на них появлялися в пресі, отже і звичайний читач довідувався з них, що Холм, Володимир, чи інше місто — це міста староукраїнські. І хоч, може, ефективного наслідку телеграми й не мали, проте все ж таки свій слід вони лишали.

2. Дипломатична праця СВУ

Для кращого інформування чужинців про Україну й популяризування української справи в Европі, Союз посилав своїх представників у різні невтральні або прихильні до центральних держав країни, щоб вони заводили на місцях зв'язки з урядами й журналістичними колами, давали їм усні й писані інформації, виступали з доповідями й статтями в пресі. Цим чином виконували вони свого роду дипломатичну службу. Такими дипломатами Союзу були: в Скандинавії, головно в Швеції, спочатку Мирослав Січинський, а опісля, по виїзді його до Америки, Йосип Назарук. Також маляр Йосип Майданюк, який із Галичини переїхав до Стокгольму, освідомлював шведів про українську проблему. На Балканах, головно в Болгарії дуже успішно працював Лев Ганкевич, який здобув у Софії для України чимало друзів, за допомогою зятя М. Драгоманова, проф. Івана Шишманова.

Крім того час від часу їздили до Болгарії й Туреччини члени Президії СВУ — М. Меленевський і А. Жук.

Саме М. Меленевському вдалося одержати від турецького прем'єра Талаата-паші офіційну заяву, що Туреччина підтримуватиме визвольні змагання України.

В Італії діяв Олександер Семенів, емігрант із України, який студіював там спів. В Швайцарії провадив справи Союзу спочатку Євген Любарський-Письменний, що дістав освіту, здається, в Бельгії й добре знав французьку мову. Через це був він у Відні церемонімайстром при прийняттях Союзом визначних чужинців, як от шведського приятеля Союзу, відомого Шевченкознавця проф. А. Єнсена, турецьких достойників, що приїхали були до Відня тощо.

Але невдовзі заступили його в Швайцарії члени української колонії в Женеві, Євген Бачинський, емігрант з Катеринославщини, й Артур Зеліб, емігрант із Галичини, які при видатній помочі нашого швайцарського приятеля проф. Броше, редаґували французький орган СВУ „La Revue Ukrainienne".

В Америці, до вступу її у війну, стояв у зв'язку з Союзом покійний Орест Жеребко, що був на студіях у Львові, а потім через Відень вернувся до Америки. Він писав у виданнях Союзу під псевдонімом О. Кириленко.

В Німеччині Союз мав свою згадану вже філію Zentralstelle, на чолі якої стояв О. Скоропис. Крім того Союз підпомагав там жваву доповідно-інформативну діяльність д-р Євгена Левицького і стояв у близьких зв'язках із заснованим у Мюнхені німецьким товариством „Підпомагачів українських визвольних змагань" — „Ukraine".

3. Українська видавнича продукція СВУ

Українським органом Союзу був його „Вістник", який виходив щотижня від 1914 до кінця 1918 року. „Вістник" скоро здобув собі популярність серед українського громадянства й став найпочитнішим часописом того часу. Головними його редакторами були Вол. Дорошенко (1914-1916, до переїзду восени 1916 року до Львова) та А. Жук (1916-1918). Технічним редактором був майже весь час проф. М. Возняк, що вложив у журнал силу праці. Завдяки багатству інформативного матеріялу, особливо з часу українських визвольних змагань 1917-1918 рр., та статтям на ідеологічні теми, „Вістник" має й до цього часу велику вартість і є одним із найважливіших джерел для історії українського визвольного руху під час першої світової війни.

У „Вістнику Союзу Визволення України" брали участь усі тодішні найвизначніші літературні сили наддніпрянської й наддністрянської інтеліґенції, як старшої, так і молодшої ґенерації. З писань старших діячів звертають на себе увагу блискучі статті вождя галицько-української соціял-демократії, покійного Миколи Ганкевича, дуже змістовні й яскраво патріотичні. У Львові доводилося покійному обертатися виключно в польському середовищі. Він служив у Касі Хворих і був тісно зв'язаний з товаришами з Польської Партії Соціялістичної. Від українського громадянства Микола Ганкевич стояв осторонь. Його загально вважали „польським братом", поплентачем ППС. Але, опинившися на еміґрації у Відні в українськім оточенні, Микола Ганкевич наче переродився, віджив духом і став знов українським трибуном.

Дам'ян Горняткевич

РІДКІ ГОСТІ

(3)

Величавий престіл похожий на славнозвісний престіл св. Софії своїм простором, довжиною, шириною і доборои кольорів мозаїки, як на її стінах, так і на долівці. В ньому від вершка абсиди аж донизу, виступає постать небесної Владичиці на весь зріст, яка стоїть із розкритими долонями, піднявши руки. Це прекрасне, високомистецьке зображення виконане з різнокольорових камінчиків із позолотою. В головному храмі св. Софії ми бачили Господа Ісуса Христа, зображеного на весь зріст із благословляючою рукою, постать, відтворена з великою досконалістю і красою. Тут же під Непорочною Дівою відтворена картина Тайної Вечері в окруженні янголів; Господь передає в правий бік Петрові і групі апостолів божественний хліб, кажучи (а слова, що випливають з Його божественних уст, поміщені грецькими буквами): „Прийміте, ядіте: сіє єсть Тіло Моє" і знову виступає Його постать, яка дає пити ліворуч, кажучи: „Пийте од нея всі". Нижче від згаданої картини знаходяться три великі вікна.

Відтак вийшли ми сходами на другий поверх церкви до одної з її веж. Це прекрасне місце, з якого відкривається вид на хори і престоли. Воно обіймає дві нави: один ряд із п'ятьма банями; в її передній частині є престіл св. Миколи; друга нава теж із п'ятьма банями, із її переду бачимо престіл, присвячений св. Димитрієві. Поруччя перед аркадами виконане з одної маси червоного каменю і йде від підстави одної арки до другої: на ньому зображені хрести і різні постаті. Над згаданими обома престолами дві бані з вікнами. О, диво! Звідкіля вони привезли цей мармур, ці великі колони, приміщені знадвору церкви, бо в тій країні, без сумніву, нема мармурових ломів. Імовірно, вони привезли з Мармору, недалеко Царгороду через Чорне море, опісля рікою Дніпром.

Описові Михайлівського (властиве Дмитріївському) монастиря Павло присвячує в своїй книзі розмірно мало місця. Ось його слова: „Ця церква прегарна, висока й пишна, побудована з каменю й вапна; має високу баню, вкриту золотою бляхою. Архиєрейське місце величаве й прекрасне. Перед ним, з лівого боку, намальований св. Теофан, єрусалимський патріярх, у мантії, клобуці й з ручним хрестом. Великий престіл похожий на вівтар св. Софії із церкви Печерської Лаври, його освітлюють три великі вікна. На середній, східній стіні святині відтворена постать Богоматері, яка стоїть, піднявши вгору руки з відкритими долонями — з позолоченої мозаїки; також зображення Христа, який подає своїм учням, що стоять обабіч — божественний хліб і вино; нижче, довкруги — постаті архиєреїв, — все з мозаїки. З задньої сторони у північній стіні є дуже гарний престіл, він має залізну решітку, виконану з незвичайною майстерністю; вона прикрашена квітками й постатями святих та янголів, на зразок описуваної нами в соборі св. Софії. Всередині цього престола стоїть прекрасної роботи домовина св. Варвари Іліопольської. З правого боку при вході до церкви є другий престіл у західній частині".

Може не від речі буде згадати, що саме цю святиню знищили в 1935 р. червоні варвари-большевики.

Усіх церков, „починаючи з Печерського монастиря й тих, що оточують св. Софію й тих, що ще в стані руїни, а також камінних церков, цілих і пошкоджених, є в Києві і його найближчій околиці коло сотні, враз із монастирями" — так закінчує Павло Алепський свою реляцію про стан столичних храмів України. З провінціяльних святинь він присвятив дещо уваги тільки двом церквам, а саме в Умані, яку оглядав на початку своєї подорожі по Україні, й храмові в Густинському Троїцькому монастирі в Прилуках, що оглядав уже на дальшому своєму шляху — перед виїздом у Московщину.

Ось опис соборної церкви в Умані: „Вона дуже велика, побудована з дерева й вся розмальована. Її срібні лямпади з прегарними зеленавими свічками, яких тут дуже багато. Над притвором прекрасна дзвіниця. В хоровій частині є висока решітка, за нею стоять співаки й співають із нотних книг у супроводі органів, їхні голоси сильні, як грім. У цьому місті є ще дев'ять інших церков".

„З половини XVII в. збереглися аж три важливі джерела для дослідів над архітектурою тогочасного Києва: це передусім „Мандрівка" Павла Алепського, друге місце займає твір Г. Бопляна, французького інженера - будівничого п. з. „Опис України" (перекладений на різні мови, крім, на жаль, української!) й врешті автентичні рисунки голляндського маляра Абрагама ван Вестерфельда, що зображує види нашої столиці з другої половини XVII ст. Ван Вестерфельд був двірським малярем кн. Януша Радивила, побував разом із ним у Києві й залишив по собі рисунки головних церков та важніших столичних будинків, виконані з незвичайною докладністю. Для повноти картини дозволю собі на цьому місці подати ще й короткий фрагмент з „Опису України" Бопляна для порівняння із спогадами Павла Алепського. „Київ — це одне з найстаріших міст Европи, що доказують і сліди його колишніх валів і руїни церков і давні гроби князів. Зі старовинних храмів заціліли тепер тільки два — Софійський і Михайлівський; з інших залишилися здебільшого развалини з-поміж них найзамітніші: напівзруйновані стіни церкви св. Василія, вкриті грецькими написами; ці написи нарізьблені в алябастрі 1,400 років тому, але час затер їх уже. В руїнах відкривають гроби численних князів. Софійський і Михайлівський собори відбудовані згідно з колишнім їх виглядом. Вид першої святині прекрасний, з якої б сторони на неї не дивитись; її стіни прикрашені мозаїчними зображеннями, зложеними з кольорових, блискучих, похожих на скло камінчиків, так по - мистецьки підібраних, що їх важко відрізнити від стінних мальовань або дорогоцінних тканин".

Порівнюючи ці джерела, приходимо до висновку, що велика кількість київських церков була тоді дійсно в руїні. Але тому, що першим із наших подорожників, який оглядав Київ, був Боплян (у першій половині XVII ст.) і між його побутом на Україні та мандрівкою Павла з Алліпо проминуло біля 20 років, доходимо до висновку, що за той розмірно короткий час, як бачимо з опису Павла, більша частина київських церков була вже відбудована. Крім цього постало багато нових святинь, до чого спричинився у великій мірі сам Богдан Хмельницький.

Як дивився Павло Алепський на Московщину й москалів? На це він дає нам дуже ясну відповідь: „Коли хтось хоче вкоротити своє життя, нехай іде туди, в Московію і живе серед людей, як подвижник, заховуючи постійну повздержливість і піст, та проводить час в читанні молитов і вставанні серед півночі. Він мусить забути про жарти, сміх і стати дуже обережним, бо москвини ставлять наглядачів при єпископах і при монастирях та підглядають за всіми, хто там приїздить, вночі і вдень, крізь дірки в дверях... Як тільки завважать щось, що було б на їх думку не до ладу, тоді негайно висилають такого в країну тьми, разом з найбільшими злочинниками, і звідтіля нема вже вороття! Москалі з обережности нікому із засуджених чужинців не дають змоги вернутися назад до своєї батьківщини..."

„Московити ненавидять чужинців, — пише далі Павло Алепський. — Нам розказували, що батько теперішнього царя Михайло, син Феодора, коли приїхав до нього турецький посол і під час авдієнції за зобов'язуючими церемоніялом поцілував його одежу, — цар поклав на знак дружби свою праву руку на голову посла, а як його гість відійшов, принесли воду й мило і цар умив собі руки, вважаючи, що вони осквернилися від доторкання голови посла. Нам розказували також, що в давнину, коли до москвинів приїздив архиєрей або патріярх із грецьких земель, їх не допускали до Богослужби в церквах, бо уявляли собі, що вони нечисті від турків. Також коли приїздили грецькі купці, їх не допускали до церков, щоб не осквернили їх, бувши самі оскверненими. А якщо хтось із них залишався на їхній землі, там одружувався і ставав перекладачем, то священики казали йому стояти впродовж 40 днів перед церквою, як оглашеному, і щойно тоді помазували його миром та відчитавши над ним молитви, впроваджували до церкви як очищеного".

Павло відчував у Московщині сувору та гнітючу дійсність і прийшов до висновку, що „життя в Московії повне пригноблення, його важко перенести, і людина почуває себе там немов у тюрмі..."

Як мало змінилося там із тієї пори?

Нічого дивного, що Павло Алепський, вертаючись із своїм батьком патріярхом Макарієм із Москви, як тільки переїхав границю України в Путивлі, радів усією душею. Цей настрій він змальовує найкраще в хвилині, як наші подорожники побачили Дніпро під Києвом: „У п'ятницю ввечері ми прибули над берег Дніпра, навпроти Печерського монастиря й послали до Києва післанців із повідомленням про наш приїзд. Цю ніч ми спали на березі ріки з найбільшим вдовіллям і спокійні, бо з тієї хвилини, коли побачили Печерський монастир, який блистів у віддалі своїми банями і як тільки повіяли на нас пахощі тих квітучих земель, наші душі були переповнені радістю й втіхою, наші серця відкрилися й ми в щирих молитвах дякували за це Господеві. Впродовж тих двох років у Московії важкою колодкою замкнені були наші серця, а ум наш був до крайности стиснений і подавлений, бож у тих сторонах ніхто не може почувати себе бодай трохи вільним і вдоволеним, це знести можуть лише місцеві люди, але ж усяка інша, подібна до нас людина, хоч би й стала власником цієї країни, ніколи не перестане засоромлюватися й тривожитись. А, навпаки, країна козаків була для нас неначе нашою рідною землею, та її ж мешканці були нашими найкращими приятелями, людьми такими, як ми".

(Кінець)

Чужоземні легіони

(Закінчення зі стор. 2-гої)

вають на фантазію молоді, яка часто навіть не знає, що вона підписує, коли ставить свій підпис на вербунковому документі. Що більше, ця молодь не дістає навіть потрібного військового вишколу. Англійські кореспонденти пишуть, що на оборону Дієнбієнфу „добровільців-парашутистів" вислано після... 14-денного вишколу. Цю висилку парашутистів порівнюють із парашутним німецьким наступом на Крету з уваги на одчайдушність німецького вояка, який свідомо йшов на смерть. Але — як підхоплює німецька преса — між цими двома подіями велика різниця. На Крету йшов найкращий і найкраще підготовлений та озброєний німецький вояк, а на Дієнбієнфу — непідготовані юнаки. А що найважніше наступ на Крету мав ціль та якусь ідею, яку німці визнавали, а в Дієнбієнфу німецькі вояки боронили чужі інтереси.

Ця голосна мова про чужоземні легіони має також і політичне підложжя. Відомо, що Німеччина змагає до повного усамостійнення і для цього вживає різних політичних доріг. Її розрахунок на Совєтський Союз дуже поважний. В тому також треба добавити в певній мірі і видвигнення справи чужоземних легіонів.

Та, не зважаючи на всі політичні закуліси, справа чужоземних легіонів, які взяли вже в Німеччині понад чверть мільйона її молоді, для німецького народу дуже важлива. І тому оправдана акція, яку починають німці проти цих легіонів.

Найкращий і найвищий чин вояка, який дає йому право бути героєм, це — боротьба в обороні своєї батьківщини, за інтереси чи за ідеї, які йдуть впарі з інтересами батьківщини і під політичним проводом, який має на увазі лише добро батьківщини.

Т.

Український Народний Союз, який нараховує тепер уже понад 70 тисяч членів, є такою передовою народною установою американських і канадійських українців, в списку членства якої не повинно забракнути теж і Вашого імені. Бо належати до УНСоюзу, значить належати до цього свідомого та ідейного загалу, який творить і веде наше громадське життя

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Нюарк, Н. Дж.

Американсько-Українська щаднича і позичкова спілка

З дорученого членам на загальних зборах цієї установи в дні 8 квітня ц. р. письмового річного звіту з діяльности за 1953 р. довідуємось, що загальний прихід у звітовому році виказує суму 1,025,470 дол. 94 ц., а розхід — 964,054 дол. 70 ц. Готівка в касі і банках з днем 28. 2. 1954 виносить 61,416 дол. 24 ц. Хоч був визначений речинець останніх річних загальних зборів згаданої установи на 8 квітня 1954 р., все ж таки з'явилось на зборах поважне число членів, заінтересованих розвоєм установи. По уділенні точного звідомлення з діяльности установи за минулий рік, секретарем тої ж установи п. П. Цапом і д-ром І. Карапінкою, членом Дирекції, розвинулась дискусія. По затвердженні зборами річного звіту за 1953 р. приступлено до вибору 3-ох членів Дирекції (на всіх 9) і 4 членів уряду. В таємному голосуванні бальотами на 10 кандидатів, вибрані членами Дирекції на 3 роки:

пп. д-р О. Утриско, д-р П. Богданський і В. Пришляк, а членами до уряду пп.: М. Басараб, Т. Каськів, О. Лисак і П. Цап. Установа знаходиться у гарному приміщенні Української Централі при 180 Вільям Стр. і переходить строгу стейтову контролю. Уділюючи позички на морґеджі, вона допомогла багатьом українцям набути власні доми. Вона є рівнож щадничою установою для старших і дітей під опікою батьків і виплачує 3% вкладчикам ощадностей.

На річних загальних зборах цієї установи в минулому році бажанням приявних членів було осягнути за рік один мільйон долярів майна в установі. Як довідуємось зі звіту, за травень ц. р. це бажання вже сповнилось. Є отже нагода для українського громадянства в Нюарку і околиці при набуванні домів користати з уділення установою позичок на морґеджі. З другої сторони обов'язком українського громадянства є приєднувати і намовляти інших, щоб до цієї установи вкладали свої ощадності.

Українське атлетичне товариство „Чорноморська Січ" — 3-тя сотня ім. Д. Вітовського

Товариство з великим, гарним, одноповерховим домом, залею на імпрези та із закупленою біля дому додатковою площею для його розбудови знаходиться при 506-508, 18 Евеню в Нюарку.

Це є одна з наших активних установ в Нюарку, що часто влаштовує всякого рода імпрези та жертвує гроші на національні й добродійні цілі. При установі діють комітети: дому, будови, баровий, бизнесовий, спортовий та низка комісій: верифікаційна, статутова і імпрезово - розвагова. Крім того існує спортовий клюб (бовлінґ тім), який виступає в турнірах та в змаганнях в Нюарку, Гілсайді, Джерзі Сиги, Ню Йорку, маючи свої закуплені спортові однострої. Про його часті виступи інформує „Юкреніен Віклі" (Свобода). На одним з мітинґів „Ч. С." створено ювілейний Комітет для влаштування в дні 20 листопада ц. р. ювілейного Свята з нагоди 30-ліття існування цієї установи. Намічено бенкет, на який запрошені будуть визначні гості і всі сотники 3-ої сотні і члени з родинами. Напередодні свята, в неділю 14 листопада ц. р. відбудуться в місцевих церквах панахиди за померлих членів установи і всіх українців, які брали участь у наших визвольних змаганнях.

Місцевий відділ ОбВУА

В дні 13 червня 1954 р. влаштував місцевий відділ ОбВУА у своїй домівці святочні сходини членів для відзначення трагічної смерти Гол. Отамана С. Петлюри і полк. Є. Коновальця. З доповіддями виступили пп. д-р В. Бемко і д-р О. Утриско. — Товариство проводить збірку одягів для наших залишенців в Европі.

Нещасливий випадок

В дні 13 липня 1954 р. стався в Нюарку на розі Брод — Маркет Стріт нещасливий випадок, а саме несподівано постав вогонь у місці, де з рамени паблік сервіс переводяться різного роду ремонти. Жертвою цього нещасливого випадку впало кільканадцять осіб, а між ін. найбільше ушкоджений (попечення вогнем лівої сторони лиця та лівої руки) був наш відомий, поважний громадянин в Нюарку, інж. Б. Попович, голова місцевого відділу „Самопомочі" і член управ інших наших установ. П'ять осіб, а м. ін. й інж. Б. Попович знаходяться в лікарні в Нюарку на лікуванні.

О. У.

Сиракюз, Н. Й.

Посвячення Нової Української Православної Церкви

Відсутність Українських Православних Парафій в багатьох місцях поселення новоприбулих українців надзвичайно від'ємно відбивається на процесі збереження приналежности новоприбулих православних українців до української громади. Велика кількість їх підпадає впливові московських православних „батюшок", деяка частина відвідує американські протестантські церкви. І в першому і в другому випадках поступово починається розвиватись процес відчуження, денаціоналізації, якому в особливій мірі підпадають діти, які або в ліпшому випадку стають чужими, байдужими до нашої загальної справи, або в гіршому, під впливом ворожого „істинно - руского" оточення, самі переймаються його ідеологією, стаючи яничарами — ворогами Українського Народу.

Розуміючи це, порівнюючи невеликі чисельно українські православні парафії роблять часто, на чолі зі своїми пастирями, героїчні зусилля для скріплення своєї внутрішньої організації, притягнення тих, які підпали під вплив московських парохій, і як найвеличніша мета — придбання власних церков.

Однією з таких громад є невелика українська православна громада в м. Сиракюзах.

Очолювана спочатку свящ. о. С. Гаюком, якого заступив о. Зиновій Ковальчук ця громада, яка складається виключно з новоприбулих, протягом двох років збирала фонди на придбання власної церкви.

І нарешті цей довгожданий день прийшов, — громада придбала будинок Методистської Церкви.

Про жертвенність членів громади можна сказати багато, але обмежимося двома прикладами: Одна членкиня, заробляючи тяжкою працею на своє існування та існування своїх двох дітей, склала пожертву у висоті 500 дол., інший член передав на цю мету до диспозиції парафії всі свої заощадження.

Внутрішню переробку зробили своїми руками члени парафії, разом зі своїм пастирем о. Зиновієм Ковальчуком.

І нарешті прийшов радісний день 25 липня, коли Високопреосвященний Владика Мстислав посвятив в честь Апостола Луки нову церкву і відправив в асисті двох священиків і диякона першу Службу Божу, на якій були присутні, крім православних українців, також віруючі інших віровизнань.

По Службі Божій відбувся обід, на якому виступали представники організацій (місц. відділу УКК, Народного Дому, СУМ-у, Укр. Правосл. Парафії у Рочестері, пастор Пресбитеріянської Церкви та інші), як, висловлюючи радість з приводу набутку, одночасно складали грошові дарунки.

З високопатріотичною промовою виступив Високопреосв. Владика Мстислав, який підкреслив необхідність вмілого, тактовного підходу до тих православних українців, які й досі ще не знайшли шляху до своєї національної Церкви. Окрему увагу Преосвященний приділив ідеї соборности, як вияву вищої ступені національної свідомости, яка тепер є характерною ознакою українців поза залізною заслоною. Не зважаючи на різниці віровизнань, свящ. о. Симеон Гаюк та о. Зиновій Ковальчук коротко переповіли історію парафії та жертвенну працю парафіян.

Відспіванням многоліття закінчилось свято.

Володимир Нетрівський

Дітройт, Міш.

Український Музичний Інститут

У Дітройті прийшло до заснування нової мистецько-виховної установи, а саме музичної школи під назвою „Український Музичний Інститут". Потреба такої установи була здавна і її тільки частково могли заступити приватні лекції наших вчителів-музик.

Успіх Нюйоркського Інституту та його відділів показує, що наше музичне шкільництво знаходить в колах української іміґрації щиру підтримку. Не маємо сумніву, що в Дітройті буде не інакше.

В складі вчителів маємо музик широко відомих з своєї мистецької та педагогічної праці. Між ними є: Борис Максимович, Вероніка Максимович, Ірина Решетилович, Василь Витвицький, Марко Лепкий та інші. Ці імена дають запоруку, що школа стоятиме на належному рівні.

Особливістю дітройтського Музичного Інституту буде наука гри на бандурі, що її вестиме Григорій Китастий, мистецький керівник Капелі Бандуристів. Можна сподіватися, що з цієї кляси вийде поповнення й для самої Капелі.

В програмі навчання Укр. Муз. Інституту є наука гри на фортепіяні, скрипці, бандурі, сольового співу і теоретичних предметів — основ музики, гармонії, форм та історії музики.

Д. С.

Лист до Редакції

Високоповажаний Пане Редакторе!

Не відмовте помістити наступну заяву Українського Лікарського Товариства в Америці у Вашому цінному щоденнику:

Управа Українського Лікарського Товариства в Америці на своєму засіданні дня 17 червня 1954 року постановила передати під розгляд Товариського Суду справу „подяки" п. Олекси Литвиненка для д-ра І. Макаревича у щоденнику „Свобода" з дня 4 червня 1954. Поштовх до тієї акції дали протести лікарів та загальне обурення на зміст „подяки", де п. Литвиненко зробив поважний закид чотирьом лікарям і трьом шпиталям, хоч і неназваним.

Товариський Суд, перевіривши в доступних йому границях повищі закиди, стверджує, що:

П. Литвиненко несправедливо закидував лікарям нездібність у розпізнаванні його хвороби, бо правдою є, що деякі лікарі поставили правильну діягнозу перед д-р Макаревичем та доражували йому негайну операцію, від якої п. Литвиненко з особистих причин відмовився.

Таку безвідповідальну публічну критику в часописі Товариський Суд уважає за неправильну і шкідливу, бо вона несправедливо підкопує довір'я загалу до лікарів. З другого боку надмірне вихвалювання одного лікаря надає згаданій „подяці" характер реклями, яка за американським кодексом лікарської етики є недозволена.

Українське Лікарське Товариство в Америці

Книжка й часопис — найнеобхідніші речі в домі культурної родини.

Відшкодування потерпілим під час летунської катастрофи

Ню Йорк, Н. Й. — Команда Летунства повідомляє, що вона оплатить відшкодування, які заподіяв турбомоторовий нищильник у місцевості Венте на Лонг Айленді 3 серпня цього року. Вже приймають зголошення від пошкодованих. Летунство може виплачувати відшкодування окремим потерпілим особам до висоти 1,000 долярів, а за матеріяльні шкоди — до 500,000 долярів. Відшкодування за більші шкоди вирішують федеральні суди. Під час катастрофи цього нищильника пошкоджено 12 домів і зовсім знищено один дім і авто. Два чоловіки і три дівчини лежать у шпиталі. Один з цих чоловіків у критичному стані. Місцевий банк видав пошкодованим позички, які мають звернути тоді, коли дістануть відшкодування.

Генерал Бравн передбачає „малі" війни

Ню Йорк, Н. Й. — Командант Першого Летунського Відділу генерал-майор Роджер Дж. Бравн, промовляючи в Летунському Резервовому Центрі в Ню Йорку, заявив, що людство мусить пережити ще кілька „малих" воєн, поки вибухне світова війна. Ці малі війни будуть подібні до воєн в Кореї і Індо-Китаї. ЗДА, сказав генерал Бравн, не можуть собі дозволити на те, щоб одночасно брати участь в усіх майбутніх сутичках і втримувати потрібну летунську силу для своєї оборони. Генерал Бравн домагається творити сильні резерви, які дозволили б утримати на потрібному рівні свою економіку.

Еспанія відмовляється воювати по стороні НАТО

Мадрид. — Еспанська партія Фаланга, на якій спирається режим генерала Франка, оприлюднила на сторінках щоденника „Арріба", що Еспанія не підтримає ніякої організації, членом якої є Англія, поки ця остання затримує за собою Гібралтар. У зв'язку з 250-роковинами захоплення англійцями Гібральтару, еспанська преса знову гостро атакує Англію, називаючи її володіння в Гібральтарі „злодійством". Заява, що Еспанія на випадок війни з СССР не буде активно боротися по стороні Заходу з уваги на свій спір з Англією — викликала збентеження в тутешніх дипломатичних колах, які не уявляють собі, що Еспанія, зв'язана з ЗДА господарсько-військовим пактом, може зберегти на випадок війни нейтральність, або співпрацювати з американськими збройними силами й оминати зв'язку з НАТО.

Світовий банк має 20 мільйонів чистого зиску

Вашингтон. — Світовий банк повідомляє, що в році, який скінчився 30 червня, він мав чистого зиску 20 мільйонів долярів. Цей банк видав 26 позичок 16 країнам і зібрав усі залеглі рати, які були платні в останньому фінансовому році. Його резерви становлять 146 мільйонів долярів. Він досі видав позичок на суму 1,900,000,000 долярів. 26 позичок в останньому році виносили 324 мільйони і були призначені для таких країн: Австралія, Бразилія, Чіле, Колюмбія, Еквадор, Французька Західня Африка, Ісляндія, Італія, Японія, Нікараґва, Норвеґія, Пакистан, Панама, Перу і Туреччина. Деякі з цих держав дістали більше як одну позичку.

Домагаються контролі видатків членів Конгресу за кордоном

Вашингтон. — В новоприйнятий закон про допомогу закордонові Конгрес вніс застереження про контролю видатків сенаторів і конгресменів, які, в службових справах, у країнах з низькою валютою, зловживають державними фондами. Відтепер члени Конгресу повинні звітувати перед Сенатом і Палатою Репрезентантів про свої видатки в чужих країнах. Досі не було жадної контролі, і члени Конгресу витрачали за кордоном стільки, скільки їм хотілося. Повідомляють, що дехто витрачав державні гроші у нічних клюбах і навіть на рулетку, користуючись тими фондами в чужій валюті, що їх ставили до диспозиції американським амбасадам уряди чужих країн, як частинну відплату за допомогу ЗДА. Сенатор Гері Бирд домагається, щоб ці гроші передавали до скарбниці ЗДА, а видавали їх в рямках бюджету. Цього року менше членів Конгресу поїде до Европи, бо вони мусять вести виборчу кампанію, але ті, що поїдуть, мусять ощаджувати в своїх видатках.

МекКарран за імунітетом для комуністичних свідків

Вашингтон. — Демократичний сенатор Пет МекКарран заявив, що він підтримує законопроєкт, згідно з яким деяким з комуністичних свідків мав би бути запевнений імунітет, щоб вони не могли покликатися на П'яту Поправку Конституції і відмовлятися від зізнань. За новим законопроєктом можна буде заявити свідкові, що його не будуть карати, коли він у своїх зізнаннях говоритиме про комуністичні впливи в урядових установах і при тому вийде на яв, що і він був комуністом. Коли ж і тоді свідок не схоче зізнавати, то його можна буде судити за образу Конгресу, бо він тоді не зможе покликатися на Конституцію, яка дозволяє не зізнавати тоді, коли свідок може сам себе оскаржити своїми зізнаннями. Згідно з законопроєктом, прийнятим вже Палатою Репрезентантів, такий імунітет свідкам зможуть забезпечувати Федеральні Суди. Генеральний прокуратор Герберт Бравнелл домагався в своєму законопроєкті, щоб імунітет свідкам мав право забезпечувати тільки генеральний прокуратор.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Т-ва Запорозька Січ відд. 367, відбудуться в неділю, 15-го серпня, у церковній залі о год. 1:30 попол. Проситься всіх членів явитися на збори бо є важні справи до полагодження. Буде звіт з пікніку. Приєднуйте нових членів до Союзу і Товариства. — М. Сорохтей, предс.; М. Мельник, кас.; В. Попович, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во ім. Д. Вітовського відд. 375 повідомляє, що збори відбудуться в 2-гу суботу місяця, 14 серпня як звичайно. Крім того від 22-го до 27-го серпня можна виплачувати в секр. відд. п. Грималяка 940 N. 7th St., і тут же можна забрати свої чеки-дивіденду. Всі, що платять піврічно мусять вплатити, бо інакше мусимо суспендувати. — Уряд.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — В-во св. Юрія відд. 379, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15-го серпня в Союзовій залі при 845 N. Western Ave., о год. 12:30 вполудне. Просится членів прийти, виповнити свої залеглости бо впротивнім разі будуть суспендовані. Суспендовані члени, як заплатять будуть прийняті наново.—Г. Вобик, предс.; І. Малюк, кас.; М. Семків, секр.

МЕНВІЛ, Н. ДЖ. — Збори Т-ва ім. Т. Шевченка відд. 349, відбудуться в неділю, 15-го серпня, о 2-ій год. попол. в домі Лісного. — І. Шеґера, предс.; В. Ясіновський кас.; М. Лісний, секр.

ЕМБРІДЖ, ПА. — Місячні збори Т-ва відд. 161 відбудуться в суботу, 14-го серпня, о 7-ій год. веч. в залі Т-ва, 600 Glenwood Ave. Присутність всіх членів обов'язкова. — К. Кудрік, рек. секр.

ІРВІНҐТОН, Н. ДЖ. — Місячні збори Т-ва ім. І. Франка, відд. 490, відбудуться в суботу, 14-го серпня, в год. 7:30 веч. в залі Укр. Пресвітеріянської Церкви, 36 Harrison Place. — А. Паньків, предс.; О. Чорномаз, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — С-во Рожд. Пр. Богородиці, відд. 36, повідомляє своїх членкинь, що збори відбудуться в суботу, 14. серпня, о год. 5:30, в церковній залі. Просимо прийти, бо є дуже важні справи до полагодження. Довжних напоминається вирівняти свій довг і просимо приєднувати нових членкинь до У. Н. Союзу і Сестрицтва. — Ева Ґеруля, предс.; Марія Шворц, кас.; С. Гунька, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — С-во Преч. Д. Марії, відд. 112, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 15-го серпня, в церковній залі по 3-ій і 4-ій Сл. Божій. Хто не забрав ще чеків дивіденди, просимо забрати їх тільки на зборах. Вкладки прошу вплачувати на час. — Секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Місячні збори Бр. св. о. Николая, відд. 5, відбудуться в суботу, 14-го серпня, о год. 7:30, в залі У. Д. Гор. Клюбу, 25-06 — 31 St. Просяться всіх членів прийти на збори, бо є деякі справи до рішення. Просимо всіх українців, які ще не є членами У. Н. Союзу, прийти вписати себе і своїх дітей в члени У. Н. Союзу. — М. Ливицький, предс.; Г. Васильк, кас.; П. Варнич, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Бр. св. о. Николая, відд. 369, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 15-го серпня, о год. 4. попол., в церковній залі. Просяться всіх членів прибути на збори і вирівняти свої вкладки. — Уряд.

ЛЮДИНА НЕ МОЖЕ ОБІЙТИСЬ БЕЗ РІДНОГО ЩОДЕННИКА

✝

З Батьківщини наспіла трагічна вістка про те, що дня 11. серпня 1953. на засланні в тайгах Сибіру або на пісках Казахстану закінчив свій земний шлях наш незабутній Батько, Брат і Дідо

о. Павло Чехут

парох в Іванівцях і Жидачівський декан.

Помер, вірний ідеалам свого життя — служіння Богові й Україні в 78. році життя і 51. році священства після 9-літньої каторги.

Панахиди за душу Покійного відбулися в неділю, 8. серпня 1954 р. в церкві св. священ. Іосафата в годині 7-ій вечором в Едмонтоні, в церкві Успення Пресв. Богородиці в год. 9:30 вранці в Омазі і в церкві Успення Пресв. Богородиці в Монтреалі, в номінальні богослуження в тих же церквах дня 11. серпня 1954 р. в год. 7-ій, про що Рідню, Друзів і Знайомих повідомляють прибиті горем

СОНЯ з Чехутів і ОСТАП КЛИМКОВИЧІ — дочка і зять
БОГДАН і ГАЛИНА з Косоноцьких ЧЕХУТИ — син і невістка
СТЕПАН і МАРІЯ з Марегів ЧЕХУТИ — брат і братова
МАРІЧКА, ХРИСТЯ, ЮРКО, БОГДАН, МАРКІЯН — внуки
ЗЕНОВІЯ, ІРЕНА, ЯРОСЛАВ — братанки.

ТАРЗАН, ч. 3321. Далі розва жається

— Так це — завважив Тарзан, коли вони скерувалися в сторону міста, — були великі лови. Не багато хвилювання, але я ними дуже розкошувався!

— Я переконаний, — прошепотів Гемнон, — що лови були свідомо зараджовані на те, щоб спричинити вашу смерть, Тарзане. Якщо б я був певний, я вбив би тепер Ерота!

— Залишіть Ерота мені, — сказав Тарзан. — Я вже подбаю про нього, коли прийде час.

— Мої поздоровлення Томосові, — прошептав Тарзан Еротові, коли вони розходилися. — Щоб ви обидва мали більше щастя найближчим разом!